

היועצת המשפטית לממשלה

ירושלים, ז' אייר תשפ"ה
5 מאי 2025

מס' מסמך: 004-99-2025-010013
(בתשובה נא לציין מספרנו)

לכבוד
ראש הממשלה
שרי ממשלת ישראל

שלום רב,

הנדון: חקירת אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל"

ביום 9.2.25 התקיים דיון ראשון בממשלה בנושא שבנדון בהתאם להחלטת בג"ץ בבג"ץ 4889/24 (להלן: "העתיירה"). עובר לדיון זה, הונחו בפני הממשלה שני מכתבים ששלחתי לראש הממשלה בנושא (האחד מיום 6.6.24 והשני מיום 4.9.24). במכתבים הבהרתי, בין היתר, כי ועדת חקירה ממלכתית היא הכלי המשפטי הייעודי והייחודי הקיים בדיון ההולם את חקירת אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל". מנגנונים אחרים אינם הולמים את אופיים של האירועים הנחקרים, בין היתר, נוכח תלותם בדרג המדיני, אשר חלקו באירועים מתחייב להיבחן גם הוא. זאת, הן בהיבטי המינוי של חבריהם והן בהיבטים יישומיים הנוגעים לפעולתם. ישנה חשיבות מכרעת בנסיבות העניין לניתוק הזיקה מהדרג המדיני, בכל הנוגע ליכולת להגיע לחקר האמת ומבחינת האמון שיינתן בתוצאות החקירה. מכתביי עומדים בעינם והם מצורפים בשנית.

עוד קודם לדיון הממשלה, הובהר כי עמדת ראש הממשלה הייתה כי אין מחלוקת שיש צורך לחקור את אירועי השבעה באוקטובר. השאלות היו אפוא קשורות לסוג מנגנון החקירה ולעיתוייה.

בסיום דיון הממשלה, הקריא מזכיר הממשלה את הנחיית ראש הממשלה לכנס את הממשלה לדיון נוסף בעוד 90 ימים. בהודעה שהגישה הממשלה לבג"ץ ביום 10.2.25 נכתב כי "רוב מוחלט של חברי הממשלה סברו שטרם בשלה העת להקים ועדה מסוג כלשהו, וזאת, בין השאר, בשל מצב המלחמה בו אנו עדיין מצויים". עוד צוין בהודעה כי בדיון עלו הצעות שונות לחקר אירועי השבעה באוקטובר לאחר סיום המלחמה. בהמשך לכך, החליט בג"ץ ביום 23.2.25 כי הממשלה תגיש הודעת עדכון מטעמה עד ליום 11.5.25. הדיון בממשלה שנקבע להיום, 5.5.25, הינו המשך של החלטות אלה.

מאז הדיון הקודם בממשלה השתנו הנסיבות באופן מהותי המחייב שקילה מחודשת של העמדה.

חלוף הזמן הנוסף, בפני עצמו, מעצים את הפגיעה באפשרותה של ועדת חקירה ממלכתית לבצע חקירה אפקטיבית.

יתרה מכך, בדיון התבססה הממשלה על הנימוק כי טרם בשלה העת לחקר אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל", בין היתר בגלל מצב הלחימה. נימוק זה אינו עומד עוד. בפועל מתקיימת בעת הזו בחינה של אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל" על ידי מבקר המדינה בלבד, לאחר שזה הגיע לאחרונה להסכמה עם גופי הביטחון כי ניתן להתקדם בביקורת גם בנושאי הליבה וזאת בשים לב לשינוי בנקודת האיוון בשים לב לחלוף הזמן ובראי תמונת הלחימה.

היועצת המשפטית לממשלה

עוד יש לתת את הדעת בכל הנוגע לשאלת עיתוי ההחלטה על הקמת מנגנון הבדיקה לשני היבטים. ראשית, הניסיון מלמד שגם אם תתקבל החלטה על הקמת ועדת חקירה ממלכתית בזמן הקרוב, הרי שממילא היא תחל את העבודה בעוד מספר חודשים לפחות. שנית, מרבית גורמי הביטחון הבכירים שעתידיים לתת עדויות בפני ועדת חקירה ממלכתית, כבר פרשו או יפרשו בקרוב מתפקידם, ובכל מקרה הם צפויים להידרש לקחת חלק בביקורת המדינה המתנהלת.

מכל מקום, האפקטיביות של פעולה עתידית של ועדת חקירה בחלוף הזמן, ובנושאים בהם כבר התקיימה ביקורת של מבקר המדינה, לאחר שיימסרו לו גרסאותיהם של המעורבים המרכזיים, צפויה להיפגע, בדגש על פגיעה באפשרות להגיע לחקר האמת ופגיעה בזכויות נחקרים. כך בכלל וכך בפרט בנסיבות בהן מבקר המדינה הודיע כי בכוונתו להסיק מסקנות אישיות, על כל המשתמע מכך מבחינת ההיערכות המשפטית של המבוקרים למצב דברים זה (ראו לעניין זה את מכתבה של הסנגורית הצבאית הראשית מיום 2.5.25 המצורף). כמו כן, בנסיבות אלו, גופים שונים יכולים להגיע למסקנות שונות באותו עניין ובכך ייפגע גם אמון הציבור.

התקדמות הביקורת מחייבת אפוא לקבל החלטה בנושא מנגנון החקירה העתידי לשם תיחום הגבולות (הגם שממילא ממועד ההחלטה על הקמתה, יחלפו מספר חודשים לפחות בטרם תחל את עבודתה בפועל), ושמא יגרם נזק בלתי הפיך הן לפעולות החקירה והן לזכויות הנחקרים. מבקר המדינה עצמו עמד על חשיבותה של הקמת ועדת חקירה ממלכתית ועל החשיבות שבקביעת גבולות גזרה בין עבודתו לזו שלה. הימנעות הממשלה מקבלת החלטה באשר למנגנון החקירה, מובילה למצב שלא נעשה התיחום הדרוש.

לסיכום, בשים לב למכלול הנסיבות, ובפרט חלוף הזמן וקיומה של ביקורת מבקר המדינה ביחס לסוגיות הליבה של אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל", קיים צורך להשלים את הדיון בשאלת המנגנון המתאים לבדיקת אירועי השבעה באוקטובר ללא דיחוי, תוך התייחסות לכלל השיקולים שנוכרו לעיל. לעמדתו, כפי שהובהרה כבר בישיבה הקודמת, ועדת חקירה ממלכתית היא המנגנון המתאים, בשים לב לאופי הסוגיות, סמכויות הוועדה ופומביות עבודתה. על הממשלה לקבל החלטה מנומקת בעניין, בהיותה החלטה מינהלית, ועליה להציג נימוקים אלו במסגרת ההודעה שתוגש לבית המשפט הדן בעתירה, בשים לב להחלטתו מיום 23.2.25.

בברכה,

גלי בחרב - מיארה